

Läkemedelskommitténs kommentarer till Region Kronobergs Patientsäkerhetsberättelse 2024

Inledning och arbetsformer

Läkemedelskommitténs arbete har under året pågått i sex protokollförda möten samt ett särskilt arbetsmöte för Rekommenderade läkemedel 2025. Till stöd har Läkemedelsrådet haft sex möten, och arbetsutskottet 46.

Den regionala samverkansgruppen RSG Läkemedel, för Läkemedelskommittéerna inom Södra sjukvårdsregionen, har hanterat gemensamma ärenden vid 15 digitala och ett fysiskt möte. Läkemedelskommittéernas ordförandekollegium (LOK) har träffats nationellt vid två fysiska möten. Läkemedelskommittén är sedan november 2024 också direkt representerad i NAG LOK.

Organiserad samverkan med läkemedelsindustrin genom LIF Södra har skett vid fyra fysiska möten, samverkan med Läkemedelsverket har skett vid ett fysiskt och ett digitalt möte, och samverkan med TLV har skett vid tre digitala möten. Utöver detta sker löpande myndighetssamverkan genom LOK.

Läkemedelskommittén har ett nära samarbete med läkemedelsenheten. Apotekare anställda på läkemedelsenheten utgör en stor del av läkemedelskommitténs utförarorganisation t.ex. vad gäller informationsbesök och utbildningar, malladministration, resthantering och farmaceutisk kompetens i kunskapsorganisationen.

Läkemedelsstrategi

På uppdrag från Hälso- och Sjukvårdsnämnden har Läkemedelskommittén tagit fram en läkemedelsstrategi för Region Kronoberg som fastställts av nämnden. Strategin samlar identifierade strategiska frågor om läkemedel under tre strategiska mål - Nära och jämlik, Säker och effektiv och Utvecklande och hållbar.

Strategin har tagits fram tillsammans med kunskapsorganisationen, linjeorganisationen och FoUU efter diskussioner i flera olika forum. Strategin

utgör en sammanställning av de principer som redan tidigare varit vägledande för arbetet med läkemedelsfrågor i Region Kronoberg, och kommer att bidra med en tydlighet i Läkemedelskommitténs arbete framåt.

Rekommenderade läkemedel

De årligen uppdaterade dokumenten om rekommenderade läkemedel för barn och vuxna ger stöd för förskrivare och andra som arbetar med läkemedel. De innefattar huvudsakligen så kallade allmänläkemedel med bred användning i både primär- och sekundärvård, men successivt har omfattningen utvidgats till att även innefatta rekommendationer av vissa läkemedel i den specialiserade vården. Arbetet har bred förankring i kunskapsorganisationen och fungerar som ett beslutsstöd i vården.

För kommunal hälso- och sjukvård har underlag och rekommendationer för läkemedelssortiment, generella direktiv och instruktioner för akutbehandling uppdaterats. En lokal arbetsgrupp (LAG Läkemedel i kommun) har formaliserats för arbetet med dessa och angränsande frågor, och består av distriktsläkare, regionala apotekare och medicinskt ansvariga sjuksköterskor från länets kommuner.

Rekommendationerna har presenterats och diskuterats på länets alla vårdcentraler, de flesta kliniker, för kommunala sjuksköterskor och länets apotek. Mallar för läkemedelsordinationer i journalsystemet Cambio Cosmic har tagits fram och uppdaterats för att underlätta användningen. En instruktion för tillfällig utsättning av läkemedel i situationer med risk för intorkning har uppdaterats med integration i utskrivna läkemedelslistor.

IT-system för läkemedelshantering

Läkemedelsmallarna i journalsystemet Cosmics läkemedelsmodul uppdateras och förbättras, till stor del baserat på arbetet med rekommenderade läkemedel. Mallarna underlättar korrekta ordinationer vad gäller läkemedel, beredning, doser med mera. Även avrådan från behandling med visst läkemedel markeras, liksom vissa restnoterade läkemedel med förslag till alternativ hantering.

En viss samordning mellan Cambio Cosmics läkemedelsmodul och Pascal (SKRs/Ineras system för dosdispenserade läkemedel) finns införd men manuell informationsöverföring är fortfarande nödvändig. Detta utgör en pågående patientsäkerhetsrisk och det är synnerligen angeläget att dessa parallella läkemedelslistor integreras.

Förberedande arbete med sammankopplingen mellan Cosmic och Nationella läkemedelslistan (NLL) pågår inför planerat införande i slutet av 2025. Förhoppningen är att NLL kommer att möjliggöra en gemensam läkemedelslista mellan Region Kronoberg och externa vårdgivare – fysiska och

digitala, men den kommer i sin nuvarande form endast innehålla öppenvårdsläkemedel som förskrivits på recept. Nationellt arbete för att inkludera även slutenvårdsläkemedel har påbörjats men har lång förväntad införandetid.

Läkemedelskommitten samverkar i detta med den lokala objektorganisationen för VIS, och genom denna med hela kundgrupp Cosmic. Det finns fortfarande delar i läkemedelsmodulerna som inte är tillräckliga för att vi ska kunna uppfylla kraven i nationella författningar. Det är fortsatt synnerligen angeläget att detta IT-utvecklingsarbete prioriteras.

Restnoteringar och brist på läkemedel.

Problemen med restnoteringar och avregistreringar av läkemedel fortsätter. Situationen är dynamisk och flera tidigare restnoteringar har normaliserats, medan nya har tillkommit. Arbetet är lokalt tidskrävande i fortsatt ökande grad och problemen förväntas fortgå. Det är utmanande att förse all berörd personal med aktuell information.

Vissa restnoterade läkemedel saknar likvärdiga ersättningsalternativ och innebär risk att patienter blir utan behandling eller behöver få andrahandsalternativ. Ett antal sådana läkemedel har krävt särskilt omfattande nationell samordning.

Underhållet av sidan på vårdgivarwebben som samlar relevant information och eventuella förslag till ersättande behandling fortgår. Även här används mallar i Cosmic för att underlätta korrekt hantering.

Vi bevakar och deltar i den sammanhållna nationella strategi för läkemedelsförsörjning och beredskapshantering som är under uppbyggnad hos berörda myndigheter, SKR och regionerna, delvis baserad på de strukturer som byggts upp under COVID-19-pandemin 2020 - 2021. Det finns fortsatt många strukturella utmaningar att hantera.

Utbildningar

Sedan flera år håller läkemedelskommittén på studierektorernas uppdrag utbildningar för regionens utbildningsläkare. För AT- och BT-läkare har givits utbildningar inom området läkemedel och äldre, läkemedelsregelverk och hälsoekonomi, samt utbildning om farmakologi. Inom ramen för ST-läkarnas utbildningsplan har hållits utbildningar för kunskapsmålet B3 Läkemedel vid två tillfällen. En översyn av dessa utbildningar planeras inför övergången från AT till BT även för läkare utbildade i Sverige.

En grundkurs för säker läkemedelshantering för nyanställda sjuksköterskor, läkare och farmaceuter genomförs i samarbete mellan Läkemedelskommittén,

Patientsäkerhetscentrum och KTC. Läkemedelshantering omfattar ordination, rekvisition, iordningställande och administrering, och är ett av vårdens största riskområden. En viktig del i kursen är att både läkare och sjuksköterskor deltar samtidigt vilket ger möjlighet att se de olika professionernas perspektiv och behov vad gäller säkerheten.

Information och kunskapsspridning

Varje vårdcentral har erbjudits besök av apotekare från läkemedelsenheten fyra gånger under året för information kring läkemedel och dess användning. Presentation av läkemedelsrekommendationer och återkoppling av den egna enhetens förskrivning är återkommande innehåll, utöver detta berörs aktuella läkemedelsfrågor. Flertalet kliniker i den specialiserade vården har besökts 1–2 gånger. Totalt har ca 150 besök genomförts under 2024 (såväl digitalt som fysiskt).

Läkemedelskommitténs/medicinska kommitténs nyhetsbrev har utkommit regelbundet, totalt 7 under året. Information om rationell användning av receptfria läkemedel för egenvård har tagits fram tillsammans med kommunikationsavdelningen.

Patientsäkerhet och läkemedelshantering

Under året har patientsäkerhetsrådet och läkemedelsrådet fortsatt det gemensamma arbetet med läkemedelssäkerhet.

Revidering av de medicinska riktlinjer som berör läkemedelshantering pågår löpande. Dokumenthanteringsrutinen kräver fortsatt betydande arbetsinsatser då IT-plattformen brister i ändamålsenlighet och bidrar till en tröghet i att hålla befintliga riktlinjer uppdaterade.

Det återstår ett betydande arbete för att Region Kronoberg skall uppfylla de föreskrivna kraven på regelbundna granskningar av läkemedelshantering, och detta arbete behöver resursättas framöver. Vi planerar att samla arbetet med dessa frågor i en LAG Läkemedelshantering under 2025.

Samverkan med apoteken

Under året har dialogmöten hållits vid fyra tillfällen med de apoteksaktörer som har fysisk närvaro i Kronobergs län. Diskussioner har hållits bland annat om restnoteringar, licensläkemedel, kommunikation mellan farmaceut och förskrivare och hantering av läkemedel med begränsad förmån.

Läkemedel och miljö

LAG läkemedel och miljö har under 2024 tagit fram olika förslag för ökad miljöhänsyn i terapirekommendationer 2025. Det kan till exempel vara att byta

ut ett rekommenderat läkemedel till ett likvärdigt läkemedel med mindre miljöbelastning eller att minska användning av läkemedel med tveksam patientnytta. Vi har verkat för att ställningstagande till läkemedelsutsättning görs, tex genom att förskrivaren redan i samband med insättning planerar för utsättning när det är lämpligt. Vi har även jobbat specifikt med hur vi kan minska förskrivning av sprayinhalatorer till patienter som kan använda pulverinhalatorer med minst lika gott resultat.

Besvarade remisser och ålägganden

Läkemedelskommittén har berett underlag till Region Kronobergs svar på nedanstående remisser och ålägganden från myndigheter eller departement.

- Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna (HSLF-FS 2023:33) om uppgiftsskyldighet till Socialstyrelsens patientregister.
- Konkurrensverkets tillsynsutredning avseende sär läkemedlet NaMuscla.
- Socialdepartementets remiss om Åtgärder för en effektiv och patientsäker anslutning till nationell läkemedelslista.
- Socialdepartementets remiss om Ett nytt regelverk för hälsodataregister.
- Folkhälsomyndighetens förslag att införa vattkoppsvaccination i det nationella vaccinationsprogrammet för barn.
- Kriminalvårdens remiss om Förslag till föreskrifter om ändring i FARK Fängelse och FARK Håkte gällande hantering av läkemedel för personer intagna i håkte eller fängelse.
- Socialdepartementets remiss Narkotikautredningen - Vi kan bättre! Kunskapsbaserad narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus.
- Socialstyrelsens förslag till ändringar i föreskrifterna (HSLF-FS 2023:33) om uppgiftsskyldighet till Socialstyrelsens patientregister.
- Socialdepartementets remiss Vaccinationsutredningen - Ett samordnat Vaccinationsarbete – för effektivare hantering av kommande vacciner.